

ศิลปากร

นิตยสารศิลปกรรมศิลปากร กรมศิลปากร

ปีที่ ๓๐ เล่ม ๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ ISSN 0125-0531

สารบัญ

แนวทางสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์

ปรีชา เกาทอง _____ ๓

รายงานการสงวนรักษาโครงการกระดูก ณ หลุมขุดค้นทางโบราณคดี
ภายในบริเวณโครงการอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทเมืองสิงห์
ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

วรรณภา ราชพิทักษ์ _____ ๒๔

ชีวิตและผลงานของเอนส์ อัลท์มันน์

วิลาวัลย์ หอประสาทสุข _____ ๓๐

ข้อความเพิ่มเติมเกี่ยวกับเครื่องมือหินสมัยหินเก่าจากกาญจนบุรี
ศ.นายแพทย์สุด แสงวิเชียร _____ ๔๔

จารึก วัดเวียงกือนา

อันส์ เพนซ์ _____ ๕๑

จารึกคอรระฆังวัดเลียบ

เทิม มีเต็ม _____ ๕๕

แนวความคิดเกี่ยวกับสถาบัน และพระราชอำนาจของ
พระมหากษัตริย์ในประเทศไทย ก่อนการเปลี่ยนแปลง
การปกครองพุทธศักราช ๒๔๗๕

ธงทอง จันทรางศุ _____ ๕๕

สัมภาษณ์พิเศษ พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล
กับงานของกรมศิลปากร

ณัฐภัทร จันทวิช _____ ๗๓

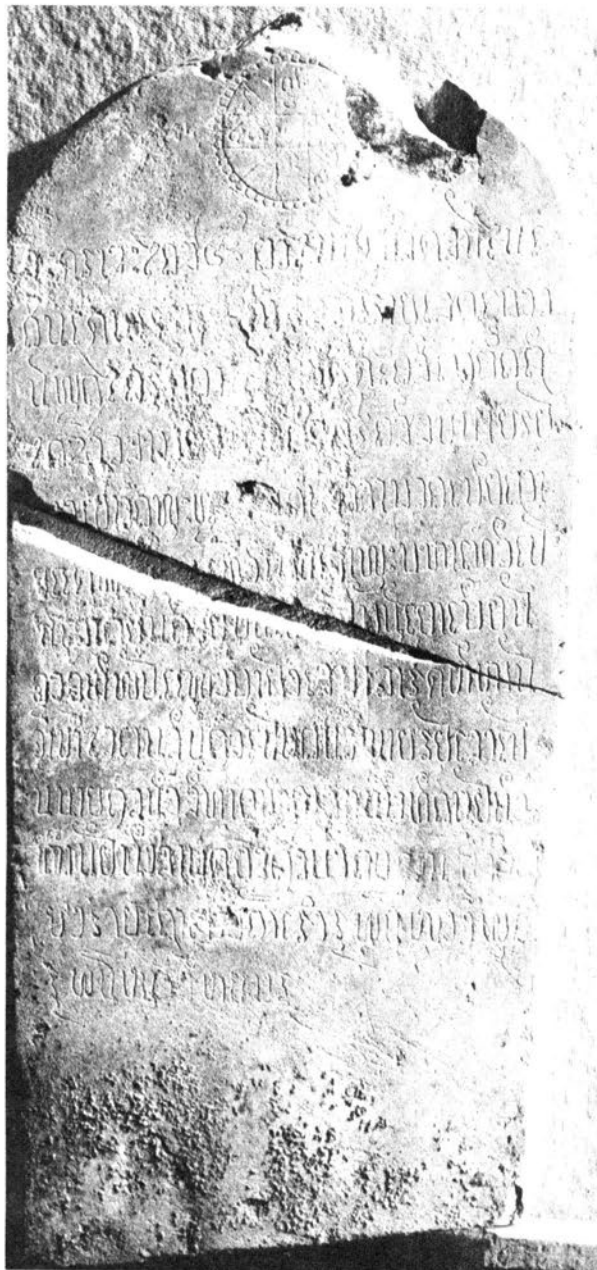
รายงานการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพและอายุการใช้งานของกระดาด
วัดความชื้น

จิราภรณ์ อรัณยะนาค, ชลิต สิงห์ศิริ _____ ๘๔

การสำรวจและวิจัยจารึก

๑.๔.๑.๑ วัดเวียงกือนา

พ.ศ. ๒๐๓๑/ค.ศ. ๑๔๘๘

โดย

ฮันส์ เพนธ์*

*Hans Penth ที่ปรึกษาโครงการวิจัยจารึกล้านนา/
คลังข้อมูลจารึกล้านนา สถาบันวิจัยสังคม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ทะเบียนประวัติจารึก

๑.๔.๑.๑ วัดเวียงกือนา

พ.ศ. ๒๐๓๑/ค.ศ. ๑๔๘๘

- ข้อความย่อ - พ.ศ. ๒๐๓๑ นายร้อยเลง ทูลถวายวัด ๓ วัด แด่มหาเทวี มหาเทวีทรงมีคำสั่งให้จัดคน ๑๐ ครอบครัว ไว้เพื่อรักษาดูแลวัด
- Summary - In A.D. 1488, Nāi Ròi Läng presented 3 monasteries to the Mahā Thewī. The Mahā Thewī ordered to assign 10 families to take care of the monasteries.
- วัดจารึก - แผ่นหิน สีเทา หักเป็น ๒ ท่อน
- ขนาดวัดจารึก - ๔๕/๔๔/๔-๗ ซม.
- ที่ตั้งดั้งเดิม - สันนิษฐาน ในวัดแห่งหนึ่งเป็นวัดเดียวกันกับวัดร้าง ที่พบศิลาจารึกหลักนี้
- ที่พบ - พ.ศ. ๒๕๒๖/ค.ศ. ๑๙๘๓ พบในซากวัดร้าง ต.ริมกก อ.เมือง จ.เชียงราย (สัมภาษณ์ นายอำนวย ใจกอง ๒๕๒๗)^๑
- ซากวัดร้างดังกล่าวตั้งอยู่กลางทุ่งนา ห่างจากน้ำกกฝั่งเหนือ ประมาณ ๑ กม. และตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของศูนย์กลางตัวเมืองเชียงราย^๒ ๖๑ ห่างจากศูนย์กลางตัวเมืองเชียงราย ๑๕.๑ กม. ทางอากาศ (ฮันส์ เพนธ์ สํารวจ ๒๕๒๗)
- Map 1 : 50,000 Sheet Series L. 708
Map 1 : 50,000 Sheet 4948.1 Series L. 7017
GS 006.087 Elev. 385 m Site No. 417
- ที่อยู่อื่น ๆ - พ.ศ. ๒๕๒๖/ค.ศ. ๑๙๘๓ นำไปไว้ที่วัดเวียงกือนา ต.บ้านดู่ อ.เมือง จ.เชียงราย
- ที่อยู่ปัจจุบัน - วัดเวียงกือนา (ฮันส์ เพนธ์ สํารวจ ๒๕๒๗)
- จารึก - ด้านเดียว มีดวงชะตา และบรรทัด ๑-๑๓
- ขนาดเนื้อที่จารึก - ๖๔/๓๘ ซม.
- ภาษา - ไทยยวน
- อักษร - ผักขม
- ตัวเลข - ธรรม
- สำเนาจารึก -
- ภาพถ่าย - ๒๗/๔/๑-๑๒
๒๗/๔/๒-๑๕ และ ๘๘
๒๗/๑๑/๒-๑๖
- บรรณานุกรม -

เชิงอรรถ ทะเบียนประวัติจารึก

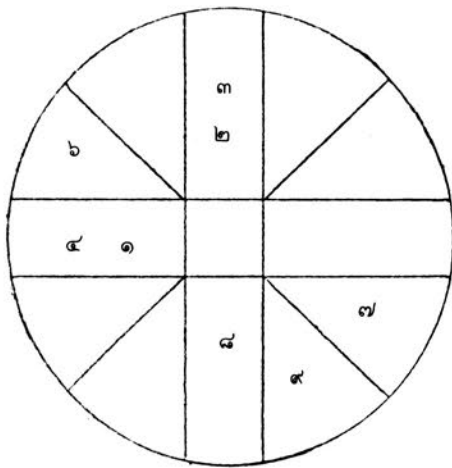
๑.๔.๑.๑ วัดเวียงกือนา ๒๐๓๑/๑๔๘๘

๑. นายอำนวย ใจกอง ชาวบ้านเวียงกือนา ต.บ้านดู่ อ.เมือง จ.เชียงราย เจ้าของที่นาผู้พบศิลาจารึก

๒. ทางโครงการวิจัยจารึกล้านนา กำหนดเอาวัดกลางเวียงเป็นศูนย์กลางของตัวเมืองเชียงราย

อักษรแปลง

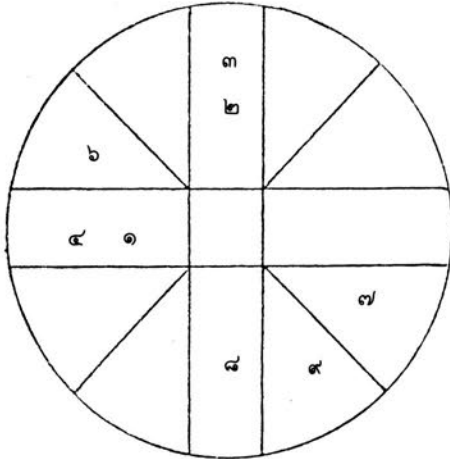
๑.๔.๑.๑ วัดเวียงกือนา ๒๐๓๑/๑๔๘๘

- (๑) สะกราชะใด ๘๕๐ ตัวในปีเปลกสนัใน
- (๒) ดินเกาแรมเกาคำ [๒] ทวนุรายเสดเมงว
- (๓) นั้พูดไตรีกตัว....รกไดสัตัวติดถึ
- (๔) ไตชาวสามตวันนาที่ติดถึไดสัสับนายรอย
- (๕) ...งเอาวัดพระพู[ดทะ]เจาทังสามวัดเมือถวา
- (๖) ยแกพระ....เทวีเปนเจาพระมะหาเทวีเป
- (๗) นเจาคยีนดืวยบูน...อนัมนัเอาเมื่อนั
- (๘) จุงจืหิพนัแพงมาฝังเส้มาจารึกหิหมนั
- (๙) วาหิไวกนสับคัรวเปนตนวนานายรอยเลงเป
- (๑๐) นนายคัรวนัึงสีทาดนัึงอาลานนัึงทิดนอยนัึง
- (๑๑) ค้านอยนัึงสามก้องคัรวนัึงคนเจาเมิงช
- (๑๒) ยงรายเถาเมงคัมเริงรูปนั้ หนัังสือพูด
- (๑๓) รูปนั้ หนัังสืหมมรุ

คำอ่านปัจจุบัน

๑.๔.๑.๑ วัดเวียงก๊อณา ๒๐๓๑/๑๔๘๘

ศักราชได้ ๘๕๐ ตัว ในปีเปิกสัน ในเดือน ๕
แรม ๕ ค่ำ^๑ ไทยวันรวายเสด^๒ เม้งวันพุ^๓ ได้ฤกษ์
ตัว.....ได้ ๔ ตัว ดิถีได้ ๒๓ ตัว นาที่ดิถีได้ ๔๐^๔

นายร้อยเลง เอาวัดพระพุทเจ้าทั้ง ๓ วัด เมื่อ
ถวาย^๕ แก่พระมหาเทวีเป็นเจ้า^๖ พระมหาเทวีเป็นเจ้า
กียินดีด้วยบุญ... อันมัน^๗ เอาเมื่อนี้ จุ่งจักหื้อ^๘
พันแพง^๙ มาฝังเสมาจารึก^{๑๐} หื้อมัน^{๑๑} ว่าหื้อไว้
คน ๑๐ ครว^{๑๒} เป็นต้นว่านายร้อยเลง เป็นนาย
ครว ๑ สีทาด ๑ อาสาน ๑ ทิดน้อย ๑ คำน้อย ๑
สามกองครว ๑^{๑๓}

คนเจ้าเมืองเชียงราย เฒ่าเมืองคำเรื่อง รู้
พันหนังสือพุต รู้ พันหนังสือเทียม รู้

เชิงอรรถ คำอ่านปัจจุบัน

๑.๔.๑.๑ วัดเวียงก๊อณา ๒๐๓๑/๑๔๘๘

๑. ประมาณ เดือน พฤษภาคม-มิถุนายน พ.ศ. ๒๐๓๑/ค.ศ. ๑๔๘๘
๒. ตามวิธีนับแบบชาวไทย เป็นวันรวายเสด
๓. ตามวิธีนับแบบชาวเม้ง คือ มอญ ตรงกับวันพุ
๔. เวลา ประมาณ ๑๖.๐๐ น.-๑๖.๒๔ น. หรือ ๒๒.๐๐ น.-๒๒.๒๔ น.
๕. เมื่อถวาย = ไปถวาย
๖. ในปี พ.ศ. ๒๐๓๑ พระยอดเชียงราย เสวยราชในล้านนาไทย พระยอดเชียงรายทรงเป็น พระราชนัดดา (หลาน) พญาติโลกราช เพราะฉะนั้น พระมหาเทวี อาจจะหมายถึง พระมเหสีของพญาติโลกราช หรือหมายถึง พระราชมารดาของพระยอดเชียงราย
๗. มัน = เขา หมายถึงนายร้อยเลง
๘. จุ่งจักหื้อ = จึ่งทรงมีพระราชบัญชาให้
๙. พันแพง = นายแพง ข้าราชการชั้น หรือระดับ ๑ พัน
๑๐. เสมาจารึก = ศิลาจารึก ลักษณะใบเสมา
๑๑. หื้อมัน = ตั้งศิลาจารึกขึ้น (ฝังเสมาจารึก) เพื่อเป็นหลักฐานที่มันคงของพระราชบัญชาต่อไป
๑๒. หื้อไว้คน ๑๐ ครว = ให้จัดคน ๑๐ ครอบครัว เพื่อปฏิบัติ ดูแลวัด
๑๓. รวมมีเพียง ๖ ครอบครัว ไม่ใช่ ๑๐ ครอบครัว เข้าใจว่าชื่ออีก ๔ ครอบครัวตกไป เพราะในบรรทัดที่ ๑๑ ของศิลาจารึกนี้ มีการแก้ข้อความ ลบออกแล้วเขียนใหม่ ยังมีเส้นอักษรเดิมบางตัวปรากฏอยู่ เช่นมีนิกิตบณอักษร ม ของ “สามกอง”